

2016-07-19

Dnr 2016/01640
Saknr 1.1.4

Miljö- och energidepartementet

Förslag till svenska bestämmelser för invasiva främmande arter

Livsmedelsverket har beretts tillfälle att yttra sig över Naturvårdsverkets underlag med förslag till svenska regler och åtgärder för invasiva främmande arter. Livsmedelsverket har granskat förslagen utifrån verkets ansvarsområde och har följande synpunkter. I rapporten anges (s. 26) att Livsmedelsverket har accepterat förslaget på ansvarsfördelning. Vid närmare genomgång av de skriftliga förslagen kan ändå konstateras att verket har ett antal synpunkter på förslagen, vilket redovisas nedan. Livsmedelsverket bedömer dock, utifrån den unionsförteckning som nu har antagits, att verket endast kommer att bli berörd i begränsad utsträckning.

Av artikel 15.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter framgår att i de fall unionsrätten föreskriver särskilda offentliga kontroller vid gränsstationer i enlighet med bl.a. förordning (EG) nr 882/2004 och direktiv 97/78/EG, ska ansvaret för kontrollen överföras till de behöriga myndigheter som ansvarar för dessa kontroller. Med utgångspunkt i denna bestämmelse finner Livsmedelsverket att verket bör ha ansvar för gränskontrollen av de invasiva främmande arter som utgör livsmedel och idag genomgår gränskontroll.

Enligt 23 § p. 4 i förslaget till förordning om invasiva främmande arter får varor som omfattas av artikel 15 i förordning (EU) nr 1143/2014 och är animaliska livsmedel endast föras in i Sverige via de gränskontrollstationer som anges i bilaga 2 till Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2004:3) om kontroll av animaliska livsmedel vid import från tredje land. Vegetabiliska och sammansatta livsmedel ska enligt 23 § p. 5 endast få föras in till Sverige via de gränskontrollstationer som anges i en förteckning över befintliga kontrollplatser som Livsmedelsverket tillhandahåller. Denna skrivning medför att Livsmedelsverket tilldelas ansvar för gränskontroll av invasiva främmande arter som idag inte omfattas av krav på gränskontroll som livsmedel.

Enligt Livsmedelsverkets uppfattning så är det viktigt att denna skrivning ändras så att det framgår att det endast är beträffande de invasiva främmande arter som enligt livsmedelslagstiftningen genomgår gränskontroll som livsmedel som verket ska utföra kontroll enligt artikel 15 i förordning (EU) nr 1143/2014. Livsmedelsverket motsätter sig ett utökat ansvar för varor som idag inte omfattas av krav på gränskontroll vid verkets gränskontrollstationer. Verket menar att det är mer resurseffektivt att gränskontroll av varor som idag inte omfattas av krav på gränskontroll hos någon myndighet i stället samlas hos en myndighet. Livsmedelsverket tillstyrker dock att verket tilldelas ett ansvar för kontroll enligt artikel 15 i förordning (EU) nr 1143/2014 avseende de varor som redan faller inom Livsmedelsverkets ansvarsområde och omfattas av krav på gränskontroll i enlighet med andra EU-regler (se förslaget i rapporten s. 25 och 26). Verket redogör nedan närmare för vilka livsmedel som idag omfattas av krav på gränskontroll.

Idag omfattas inte samtliga vegetabiliska och sammansatta livsmedel av krav på gränskontroll eller krav på att livsmedlen ska föras in över en gränskontrollstation. Endast vegetabiliska livsmedel som omfattas av särskilda villkor som föreskrivs av kommissionen omfattas av krav på förhandsanmälan och gränskontroll i enlighet med Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2011:14) om kontroll av vissa vegetabiliska och vissa sammansatta livsmedel som importeras från tredje land. Särskilda regler om förhandsanmälan och vilka kontroller som ska göras finns även i EU-rättsakterna.

Livsmedel av animaliskt ursprung ska däremot alltid införas över en ort där det finns en gränskontrollstation enligt 2 § förordningen (2006:812) om offentlig kontroll av livsmedel som importeras från tredje land. I princip alla animaliska livsmedel omfattas också av krav på gränskontroll enligt Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2004:3) om kontroll av animaliska livsmedel vid import från tredje land (som genomför direktiv 97/78/EG om principerna för organisering av veterinärkontroller av produkter från tredje land som förs in i gemenskapen). Undantag finns för vissa sammansatta produkter enligt artikel 6 i kommissionens beslut av den 17 april 2007 om förteckningar över djur och produkter som ska undersökas vid gränskontrollstationer enligt rådets direktiv 91/496/EEG och 97/78/EG.

I 24 § i författningsförslaget anges att de kontroller som avses i artikel 15.2 i förordning (EU) nr 1143/2014 ska göras av Livsmedelsverket i fråga om de kategorier av varor som är livsmedel för omedelbar konsumtion. Även när det gäller denna skrivning är det viktigt att den ändras så att det klart framgår att det endast är de varor som enligt livsmedelslagstiftningen omfattas av krav på gränskontroll vid Livsmedelsverkets gränskontrollstationer som ska kontrolleras av verket. Det är även rimligt att Livsmedelsverket ansvarar för kontroller av arter för vilka Sverige vidtagit nödgärder i den utsträckning det rör sig om livsmedel som enligt livsmedelslagstiftningen omfattas av krav på gränskontroll.

Av artikel 15 p. 2 och 3 i förordning (EU) nr 1143/2014 framgår att de kontroller som ska göras är riskbedömningskontroller som bl.a. innefattar kontroll av att varan inte ingår i unionsförteckningen, eller omfattas av ett giltigt tillstånd. Vidare ska kontroller ske av handlingar och identitet och vid behov ska fysiska kontroller göras.

Enligt 41 § p. 4 i författningsförslaget får Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten inom sina ansvarsområden enligt 5 och 6 §§ meddela de föreskrifter om offentliga kontroller som behövs med anledning av artikel 15 i förordning (EU) nr 1143/2014. För Livsmedelsverket är det utifrån befintligt underlag bl.a. tydligt vilken typ av kontroll som kommer att behöva utföras enligt artikel 15 i förordningen, exempelvis när det gäller de fysiska kontrollerna. Livsmedelsverket finner det därför svårt att fullt ut ta ställning till vad förslaget skulle innebära i form av ökat arbete och behov av ny kompetens för verket, i de fall det kommer att förekomma att livsmedel som omfattas av krav på gränskontroll är invasiva främmande arter. Inom livsmedelsområdet finns regler bl.a. för hur kontrollerna ska gå till, vilka handlingar som ska fyllas i och hur föranmälan ska gå till. När det gäller varor som ska kontrolleras enligt artikel 15 i förordning (EU) nr 1143/2014 och som inte idag omfattas av krav på gränskontroll saknas det dock sådana regler inom livsmedelsområdet. I rapporten anges bl.a. på s. 26 att anmälan om import ska göras till Tullverket samt till den myndighet som är ansvarig för att utföra kontrollen. När det gäller livsmedel som idag inte omfattas av krav på gränskontroll så saknas sådana regler om föranmälan. Livsmedelsverket ser, mot bakgrund av vad som anförts ovan, behov av ytterligare reglering eller förtydliganden kring vilka kontroller som ska göras, hur de fysiska kontrollerna ska gå till och vad de ska syfta till. Likaså ser verket behov av ytterligare reglering eller förtydliganden av hur förfarandet vid kontroll ska se ut när det gäller exempelvis de handlingar som ska fyllas i, hur föranmälan ska gå till och förfarandet vid kvarhållande av varor samt överlämnande av varor till ansvarig myndighet.

Livsmedelsverket är central kontrollmyndighet på livsmedelsområdet och utför kontroller av livsmedelsinformation och livsmedelssäkerhet. Även om Livsmedelsverket utför gränskontroll på merparten av animaliska livsmedel och på vissa vegetabiliska livsmedel så understryker Livsmedelsverket att samtliga kontroller som verket utför syftar till att säkerställa att livsmedlen är förenliga med livsmedelslagstiftningen och säkra att konsumera. Livsmedelsverket saknar idag kompetens att utföra kontroller av invasiva främmande arter. Verket behöver ny kompetens för att kunna utföra de aktuella kontrollerna samt utförlig rådgivning, vägledning och stöd från ansvariga myndigheter.

2016-07-19

Dnr 2016/01640
Saknr 1.1.4

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Kristina Ohlsson. I den slutliga handläggningen har deltagit statsinspektör Karin Neil Persson och juristen Malin Malmström, föredragande.

Kristina Ohlsson
Chefsjurist

Malin Malmström
Jurist